

Waterparagraaf voor bestemmingsplan Geerpark

23 oktober 2012

Inhoudsopgave

Waterparagraaf.....	3
Beleid	3
Rijksbeleid	3
Uitgangspunten Waterschap Aa en Maas.....	4
Gemeentelijk Beleid	4
Gebiedsbeschrijving.....	7
Huidige situatie.....	7
Toekomstige situatie	7
Onderhoud	8
Afspraken en afstemming met (water)partners.....	8

Waterparagraaf

Beleid

Rijksbeleid

Watertoets

Omdat het aspect water in ruimtelijke plannen een mede ordenend principe is, is de watertoets geïntroduceerd. Deze watertoets is verplicht gesteld in november 2003 voor ruimtelijke plannen. De watertoets is een procedure waarbij de initiatiefnemer in overleg met de waterbeheerders de waterhuishouding van een te ontwikkelen gebied inricht. Belangrijkste inhoudelijke doel van de watertoets is dat initiatiefnemers 'waterneutraal' bouwen. Dit betekent voor het aspect waterkwantiteit dat niet meer water wordt afgevoerd uit het plangebied dan in de situatie voor de ruimtelijke ingreep. Voor de waterkwaliteit betekent dit in ieder geval dat de waterkwaliteit in en om het gebied niet mag verslechteren. Bovendien mogen plannen de grondwatersituatie buiten het plangebied niet negatief beïnvloeden. Sinds de invoering van de nieuwe WRO (per 1 juli 2008) is de verplichte goedkeuring van Gedeputeerde Staten weggefallen en zal de waterbeheerder (Delfland) zelf actief in het planproces participeren en controleren of het wateradvies afdoende in het plan is verwerkt.

Gemeentelijke zorgplicht

De Wet Gemeentelijke Watertaken is op 1 januari 2008 in werking getreden. Nieuw is dat gemeenten hiermee de zorgplichten voor hemelwater en grondwater krijgen toebedeeld, terwijl de bestaande gemeentelijke zorgplicht voor afvalwater enigszins is aangepast. Bij de hemelwater-zorgplicht gaat het om de verwerking van overtollig hemelwater dat de perceel-eigenaar niet zelf kan verwerken. De gemeente dient hiervoor een aansluitpunt aan te bieden. De zorgplicht voor grond-water geldt voor bebouwd gebied. Deze zorg richt zich op het zoveel mogelijk voorkomen of beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming. Het betreft vooral het ondiepe (freatisch) grondwater, omdat het ondiepe grondwater bepalend is voor het wel of niet optreden van overlast. Met de nieuwe gemeentelijke zorgplichten blijven particulieren de verantwoordelijkheid houden voor het nemen van maatregelen op eigen terrein. De gemeentelijke taken liggen vooral in de openbare ruimte en bij coördinatie en onderzoek.

Nationaal Waterplan

Het Nationaal Waterplan is de opvolger van de Vierde Nota Waterhuishouding uit 1998 en vervangt alle voorgaande Nota's Waterhuishouding. Het Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van de Waterwet dat in december 2009 in werking is getreden. Het Nationaal Waterplan beschrijft de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten de status van structuurvisie. Belangrijke onderdelen van het Nationaal Waterplan zijn het nieuwe beleid op het gebied van waterveiligheid het beleid voor het IJsselmeergebied, het Noordzeebeleid en de Stroomgebied-beheerplannen op grond van de KRW.

Waterwet

De Waterwet is op 22 december 2009 in werking getreden en vervangt negen oudere 'waterwetten'. De Waterwet bepaalt dat waterschappen verantwoordelijk zijn voor de integrale zorg voor het watersysteem. Centraal daarin staat de samenhang binnen het systeem. De Waterwet bevat nieuwe mechanismen om waterbeleid en ruimtelijke ordening op elkaar af te stemmen en is in lijn met de Europese regelgeving. Een belangrijk gevolg van het bijeenbrengen van verschillende wetten in één Waterwet is dat ook de oude vergunningstelsels zijn gebundeld: zes vergunningen uit de bestaande 'waterbeheerwetten' zijn opgegaan in één watervergunning. Voor de gebruiker betekent dit vooral minder administratieve handelingen. Voor het bevoegde gezag betekent het dat de ene vergunning aan alle aspecten van het waterbeheer moet worden getoetst. Met het inwerking treden van de Waterwet heeft het waterschap de zorg voor kwantiteitsbeheer van het grondwater. De kwaliteitszorg van het grondwater blijft een provinciale taak.

Uitgangspunten Waterschap Aa en Maas

Een waterparagraaf besteedt aandacht aan alle uitgangspunten voor de watertoets. Voor het waterschap zijn deze uitgangspunten:

- wateroverlast-vrij bestemmen;
- hydrologisch neutraal ontwikkelen;
- voorkomen van vervuiling;
- gescheiden houden van schoon en vuil water;
- de afwegingsstappen: “hergebruik – infiltratie – buffering – afvoer”;
- meervoudig ruimtegebruik;
- water als kans;
- locatiegebonden waterschapsbelangen (ook drinkwaterwinning).

Gemeentelijk Beleid

Waterplan Heusden

Het waterplan heeft de status van kaderstellend beleidsplan. Het plan is hierdoor een “parapluplan” voor andere gemeentelijke plannen waarin water een rol speelt. Het plan kent echter geen directe planologische doorwerking. De waterdoelen en streefbeelden dienen wel door te werken in ruimtelijke afwegingen.

Het ambitieniveau is op zijn minst te voldoen aan de verplichtingen die vanuit beleid en wetgeving op de gemeente afkomen. Om dit ambitieniveau en deze verplichtingen concreet te maken, zijn in het waterplan zeven waterdoelen geformuleerd:

1. Een veerkrachtig en duurzaam (grond)watersysteem;
2. Een optimaal functionerende waterketen;
3. Een effectieve waterorganisatie;
4. Een veilig en gezond watersysteem;
5. Optimale recreatiemogelijkheden en een juiste educatie;
6. Water als ordenend principe;
7. Een maximaal ontwikkeld waterbewustzijn en watercommunicatie

Deze doelstellingen zijn echter nog te weinig concreet om gebiedsspecifieke maatregelen uit te werken. De doelstellingen zijn daarom uitgewerkt als gebiedsspecifieke streefbeelden voor stedelijk-, landelijk-, en natuurlijk gebied. Van toepassing op deze waterparagraaf is het streefbeeld Stedelijk

Streefbeeld Stedelijk

De waterhuishoudkundige functie is gericht op wonen en werken. Het water is aantrekkelijk, helder en schoon. Het is prettig om op of om het water te vertoeven of te recreëren. Het (schone) hemelwater wordt zoveel mogelijk vastgehouden en ter plaatse hergebruikt, geïnfiltrerd of geborgen. Voor waterberging is voldoende ruimte in of rondom het bebouwde gebied. Er treedt geen afwenteling op.

Nieuwe ontwikkelingen hebben geen nadelige gevolgen voor het watersysteem en verbeteren het watersysteem en de waterketen waar mogelijk. Al het afvalwater wordt gezuiverd en de zuivering zuivert hoofdzakelijk afvalwater. Regenwater wordt in principe in het watersysteem gehouden en dus niet afgevoerd via de waterketen.

Speerpunten:

- de stedelijke (grondwater, oppervlaktewater en riolering) en regionale wateropgave is in samenspraak gerealiseerd;
- De afvalwaterketen is geoptimaliseerd, waardoor o.a. de overstortproblematiek is opgelost en een permanente samenwerking in de afvalwaterketen plaatsvindt;

- er is duidelijk beleid voor afkoppelen, waardoor afstromend regenwater van verhardingen op een verantwoorde wijze wordt verwerkt;
- het gebruik van chemische (onkruid)bestrijdingsmiddelen, uitloogbare bouwmaterialen, strooizout etc. is geminimaliseerd;
- baggerproblematiek is in beeld gebracht;
- de waterbeleving van bewoners is gemaximaliseerd;
- nieuwe ontwikkelingen worden hydrologisch neutraal ontwikkeld.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)

Vanuit de Wet Milieubeheer en de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken (in werking sinds 1 januari 2008 en deels geïntegreerd in de Waterwet) heeft de gemeente de verplichting het (water)beleid in het kader van de afval-, hemel- en grondwaterzorgplicht in een verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) te onderbouwen en vervolgens uit te voeren.

Er zijn belangrijke verschillen met de oude wetgeving. De nieuwe wetgeving:

- gaat uit van het principe dat de perceelseigenaar zoveel mogelijk zelf het hemel- en grondwater verwerkt bij de bron;
- geeft de gemeente de verantwoordelijkheid om te bepalen wanneer dit redelijkerwijs van de perceelseigenaar gevraagd mag worden;
- gaat er vanuit dat hemelwater in de meeste gevallen schoon genoeg is om zonder behandeling in het milieu terug te vloeien;
- maakt het de gemeente mogelijk om per verordening regels te stellen aan de aanbidding van hemelwater door perceelseigenaren;
- geeft de gemeente een expliciete zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemel- en grondwater in het openbare gemeentelijke gebied dat perceelseigenaren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken.

Het VGRP is het beleidskader voor de afval-, hemel-, en grondwaterzorgplicht.

De belangrijkste punten uit de visie, het beleid en de strategie op het gebied van afvalwater zijn:

- De overstorten leveren een acceptabele impact op het ontvangende oppervlaktewater. Ongezuiverde lozingen komen niet voor. Daar waar wij vanuit gemengde stelsels moeten overstorten, moet dit onbelemmerd kunnen om (vuil) water op straat te voorkomen;
- Er komen geen foutieve aansluitingen voor. Het streven is dat al het afvalwater naar de Riool Water Zuiverings Installatie (RWZI) gaat;
- De afvalwaterstroom naar de RWZI houden wordt zo constant mogelijk gehouden door een zoveel mogelijk ontvlochten gemengde riolering (gescheiden stelsels). De afvalwaterstroom naar de zuivering word zo efficiënt mogelijk overgedragen;
- Overlast vanuit het afvalwaterstelsel (stank, overstroming) mag niet voorkomen;
- Het rioleringsstelsel is intact, functioneel en zowel kwalitatief als kwantitatief in beeld.
- Het beleid is om goede buizen zo lang mogelijk te gebruiken. Voordat tot vervanging wordt overgegaan wordt herstel overwogen.

De belangrijkste punten uit de visie, het beleid en de strategie op het gebied van hemelwater zijn:

- In het hemelwaterbeleid staan 4 pijlers centraal:
 1. Aanpak bij de bron; voorkomen van verontreiniging van hemelwater.
 2. Hydrologische neutraliteit → hemelwater vasthouden/infiltreren en bergen (en dan pas afvoeren).
 3. Hemelwater gescheiden van afvalwater afvoeren.
 4. Integrale afweging op lokaal niveau.
- Het betreft het verwerken van hemelwater afkomstig van verhard oppervlak van particulieren of bedrijven (indien deze het eigen hemelwater redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken) en openbaar terrein. Dus het transporteren, bergen, infiltreren en afvoeren naar oppervlaktewater. Onder redelijkerwijs word verstaan: uitsluitend op basis van technische en milieukundige argumenten.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen hinder en overlast bij neerslagsituaties:
 1. Bij hemelwater hinder treedt geen schade op. Bekende gevallen van hemelwater hinder worden aangepakt tijdens toekomstige herinrichting en renovatie in het

bebouwde gebied. Er zijn voor hemelwater hinder dus geen nieuwe maatregelen geformuleerd (= niet doelmatig).

2. Bij hemelwater overlast is er sprake van aantoonbare schade. De optredende effecten (kunnen zowel binnen- als buitenshuis voorkomen en) hebben blijvende schade aan beplanting en / of goederen (gebouwen, vloeren, huisraad etc.) tot gevolg of wetenschappelijk aantoonbaar negatieve effecten op de gezondheid. Indien uit onderzoek blijkt dat de hemelwater overlast toe te schrijven is aan de zorgplicht hemelwaterwater (zie definitie), worden nieuwe maatregelen geformuleerd om deze hemelwater overlast op te lossen (= wel doelmatig). Het streven is om de bekende gevallen van hemelwater overlast voor 2016 aan te pakken.
- De mogelijkheid bestaat om gebruik maken van verordeningen (gemeentebreed) en maatwerkvoorschriften (specifiek per situatie) om de omgang met hemelwater voor te schrijven. Het doel is om bewustwording van de eigen verantwoordelijkheid en het eigen handelen en het effect ervan op waterkwaliteit, en –kwantiteit te creëren onder onze inwoners en bedrijven. Omdat het hier in totaal over grote oppervlakken gaat, zijn grote hoeveelheden water in het spel. Hierdoor zijn de effecten op het rioolstelsel significant. Hierom, en om redenen dat er binnen de openbare ruimte niet genoeg ruimte is om alle waterhoeveelheden te kunnen verwerken, dient de omgang met hemelwater juridisch te worden afgedwongen. Beleid is om dit pas te doen bij nieuwbouw, verbouw of reconstructie en/of bij situaties waar een knelpunt aanwezig is ten aanzien van hemelwater overlast. Ook daar waar een straat gereconstrueerd wordt, moeten de aanliggende percelen afkoppelen.

De belangrijkste punten uit de visie, het beleid en de strategie op het gebied van grondwater zijn:

- Het betreft grondwater in het bebouwde gebied.
- Het betreft grondwater in openbare ruimte (particulier is verantwoordelijk voor eigen terrein).
- Het betreft géén:
 1. Effecten door te hoge (of te lage) oppervlaktewaterstanden. Een voldoende drooglegging via oppervlaktewaterbeheer is in eerste plaats een taak en verantwoordelijkheid van het waterschap. Ook de interferentie van hoge rivierwaterstanden (Maas) op grondwaterpeilen valt buiten de scope.
 2. Hemelwater, schijngrondwaterspiegels < 0,7 meter onder maaiveld.

In navolging op de benadering van hemelwaterhinder en –overlast, hanteert de gemeente voor grondwater eenzelfde typering in problematiek. Er bestaat een wezenlijk verschil tussen ‘hinder’ en ‘overlast’

Op basis van onderzoek en metingen uit het beschikbare grondwatermeetnet is geen opgave voor grondwater aanwezig. Het grondwatermeetnet wordt met ruimtelijke ontwikkelingen uitgebreid en zal voorzien worden van een digitale meetregistratie.

Gebiedsbeschrijving

Huidige situatie

De huidige situatie is een landbouwkundige situatie grenzend aan het bestaand stedelijk gebied. Kwantitatief geldt dat er sprake is van de landbouwkundige afvoer van water. Op basis van de afvoercoëfficiëntenkaart is die afvoer 0,67 liter per seconde per hectare.

Hydrologie

Vanuit het Drongelens Kanaal laat het waterschap water in voor wateraanvoer voor de kassengebieden ten noorden en westen van Vlijmen. Dit water stroomt via de Loonse Vaart richting Nieuwkuijk waar het onder de snelweg doorgaat.

De hoofdloop vervolgt zijn weg ten oosten van Mariënkroon naar het noorden. Er zijn twee zijtakken (Geersloot) die naar het oosten lopen, door de bestaande kern Vlijmen naar het gebied van De Grassen. Beide zijtakken zijn aanvoersloten voor landbouw.

Waterkwaliteit

Voor het bepalen van de waterkwaliteit zijn gegevens geraadpleegd afkomstig uit: Limnodata Neerlandica (www.limnodata.nl). In de Limnodata is een meetpunt aanwezig in het projectgebied waarvoor (beperkte) gegevens beschikbaar zijn. Het gaat om een meetpunt in de Geersloot aan de Mommersteeg in Vlijmen. Dit meetpunt is gelegen aan de rand van het bestaande bebouwd gebied. Gegevens beschikbaar op dit monsterpunt: zijn macrofauna (2000) en een beperkt aantal fysisch-chemische parameters (2003, 2005). Gelet op macrofauna krijgt de waterkwaliteit van de Geersloot een matige beoordeling. Er komen veel verstoringindicatoren voor (rode muggenlarven, wormen) maar ook een aantal soorten die duiden op een wat betere waterkwaliteit (o.a. haften). In het Achtergronddocument bij het Waterplan gemeente Heusden (Royal Haskoning, 2007) komt de waterkwaliteit in de Geersloot ook aan bod. De watervegetatie blijkt slecht ontwikkeld, de zonnige delen van de oevers kennen een soortenrijke en bloemrijke vegetatie. De visbezetting is hoog. Voeding van het watersysteem komt uit het Drongelens kanaal. Van dit kanaal zijn gegevens voor stikstof en fosfaat beschikbaar. De waarden voor stikstof van het inlaatwater zijn aan de hoge kant (matige waterkwaliteit). Zomergemiddelden voor fosfor zijn redelijk goed. Het zuurstofgehalte en doorzicht van het water in de Geersloot zijn goed. Dit duidt erop dat in de meetjaren 2003 en 2005 geen sprake was van eutrofiering. De zuurgraad is aan de lage kant.

Toekomstige situatie

Hemelwater

In de toekomstige situatie wordt de woonwijk Geerpark van circa 800 woningen ontwikkeld met een hoge ambitie op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit. Naast het ontwikkelen van Geerpark spelen er waterproblemen in bestaand stedelijk gebied en wordt woonwijk De Grassen ontwikkeld. De gemeente Heusden en Waterschap Aa en Maas hebben voor de 3 deelgebieden tezamen een plan ontwikkeld: "Waterstructuurplan Vlijmen Noord". Voor de inhoudelijke beschrijving van de toekomstige situatie, de berekeningen en uitgangspunten daarbij wordt verwezen naar het waterstructuurplan.

Hemelwater van perceelseigenaren

In het beleid is al aangegeven dat het belangrijk is dat perceelseigenaren verantwoordelijk zijn voor de verwerking van hemelwater op het eigen perceel. In Geerpark is dat niet anders; juist hier is het vanuit de duurzaamheidsambities en vanuit de waterbalans belangrijk dat dit zijn beslag krijgt. Omdat het bestemmingsplan "toelatingsplanologie" betreft worden hier eisen gesteld aan wanneer een perceelseigenaar water van zijn perceel mag lozen op de bestemmingen die van toepassing zijn op het openbare gebied. Het is voor perceelseigenaren slechts toegestaan hemelwater afkomstig van het eigen perceel te lozen op bestemmingen in het openbare gebied wanneer zij tenminste 1,5 m³ waterberging per woning op het eigen perceel gerealiseerd hebben. Het surplus aan hemelwater mag dan (via het maaiveld) lozen op het openbare gebied.

Afvalwater

Huishoudelijk afvalwater krijgt in Geerpark een eigen verzamel- en transportsysteem waarmee vervuiling van lokaal oppervlaktewater is uitgesloten. Centrale afvalwaterbehandeling vindt plaats in de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) te 's-Hertogenbosch. De capaciteit van het transportsysteem en de RWZI is voldoende om dit extra afvalwater uit de nieuwe woonwijk te verwerken. Als (toekomstig) alternatief voor centrale afvalwaterbehandeling kan gedacht worden aan lokale

afvalwaterbehandeling (decentraal). Het plan anticipeert hierop door afvalwaterbehandeling nu al mogelijk te maken in de bestemmingen groen, water en wonen.

Onderhoud

Hemelwatervoorzieningen

Voorzieningen voor de verwerking van hemelwater moeten blijven functioneren. Daarvoor is beheer en onderhoud nodig. Voor het beheer en onderhoud van de hemelwatervoorzieningen wordt verwezen naar het inrichtingsplan voor de waterslinger in Geerpark.

Afvalwatervoorziening

Het beheer en onderhoud aan de voorzieningen voor de verwerking voor het afvalwater is opgenomen in en geborgd via het VGRP.

Afspraken en afstemming met (water)partners

Het waterstructuurplan Vlijmen Noord is in samenwerking met verschillende waterpartners opgesteld. Deze waterpartners zijn: waterschap Aa en Maas, Woonveste, gemeente Heusden, provincie Noord Brabant. Het waterstructuurplan is inhoudelijk akkoord bij alle betrokken partijen. Er heeft met name tussen gemeente Heusden en Waterschap Aa en Maas afstemming plaatsgevonden om alle benodigde procedures (watertoets, projectplan Waterwet, ontheffing Keur en watervergunningen) te stroomlijnen.